

van benne. Azt feleltem: „Fogalmam sincs róla.“ Az alkalmazottak mind panaszkodtak, hogy nagyon megbökték a kezüket. Csupa huncútságból sorba megfogták és sikítottak. Nekem eszembe jutott a debreceni pokolgep, de azért csak felbontottam előttük a csomagot és csupa gomlostű volt benne. A póstón nem vállalnak felelősséget mert hálorú van. Nagyon sok szükséges tárgyam elveszett.

Levélszekrény.

Anzelma nővér. Az említett gondolat igen megfelelő lesz, s már előre örülünk megvalósításának. Hálás köszönet a küldött jóízű dolgokért. — **ba nővér.** Örömmel hallok, hogy Gábrilla nővér elmélkedési módszere önnél is beválik. Csak kitartás! Jönnék még balsikerek is, de az isteni kegyelem végre is győzelmesen veszi birtokába a most még csapongó lelki erőket. A kérdések sorra kerülnek. — **Liebste Schwester!** Végre ön is kikéri magának, hogy magyar nővérei német titulussal illessék? Legyen hát: Tisztelendő Nővérem. Milyen szép is az, és a társulat eredeti egyszerűségének sokkal megfelelőbb, ha a nővérek szolgáló-nővérüket úgy, mint — Ausztriát kivéve — az egész világon, nővérünk, kedves nővérünk címmel illetik. A *Liebste* szó szerinti fordítása a magyar nyelv természetével össze nem egyeztethető, még kevésbé okszerű, hogy magyar beszédünkbe német megszólításokat keverjünk.

Figyelmeztetés.

Mult számunkban elmulasztottuk jelezni, hogy a *Béke-imakönyv* a „Szív“ kiadóhivatalánál kapható, (Budapest, VIII. Mikszáth Kálmán-tér 3.) és 25 százalékot ad. Ily módon sokkal olcsóbb lesz és könnyebben terjeszthető.

Minthogy most a Közp. Lap külső borítékát is felhasználjuk, arra kérjük kedves nővéreinket, hogy az év végén majd szedjék le a számokról és hátul egymás mellé rakva, együtt költessék azt is be a füzetekkel.

* * *

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek
számára.

V. évfolyam. 1918. február. 2. szám.

Budapest.

Az irgalmasnővérek kiadása. I. Ménesi-ut 27.

14192

Kérdések — Feleletek.

I. *Hogyan kezdjük az elmélkedés olvasását magyar nyelven, „elmélkedés tizedikére“, vagy pedig „tizedikén“? — Az elmélkedést aznap, tehát tizedikén olvasuk, a martirologiumot azonban másnapra, azaz tizenegyedikére olvassuk, tehát így is mondjuk helyesen.*

II. *Az évi szentmagány alkalmával mely gyakorlatok előtt kell Veni Sancte-t imádkozni? — Szokásaink könyve e részben a következőket írja elő: Ha a szentmise elég korán van, a szent József litánia és I. olvasmány előtt nem végeznek Veni Sancte-t, hanem csak akkor, ha külön gyakorlatul szolgál. A reggeli és délutáni konferencia előtt igen, de a Szentlélek zsolozsmája előtt nem, s az utána következő II. olvasmány előtt sem. Ha a szentolvasó imát közösen mondjuk el délután, az is Veni Sancte-val kezdődik, úgyszintén a közvetlenül utána következő olvasmány is, a szent szabályokról. A III. és IV. olvasmány előtt is imádkozzuk, valamint az elmélkedések és repetíció előtt is.*

III. *Miért van az a különbség, hogy az esti elmélkedés után rögtön végezzük a lelkiismeretvizsgálatot, a déli lelkiismeretvizsgálásnál a havi és évi szentmagány alkalmával pedig még külön Veni Sancte-t is imádkozunk előtte? — Azért, mert a déli elmélkedéseket rendszerint az első csöngetésre, tehát öt perccel 1/212 előtt zárjuk, így aztán a második csöngetésre, rendes időben és szokott módon megkezdhetjük a déli lelkiismeretvizsgálatot. A délutáni elmélkedést azonban csak hat órakor zárjuk, így a rendes közsokás szerint a szentmagány alkalmával sem végzünk külön Veni Sancte-t.*

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények
a magyarországi irgalmasnővérek számára.

V. ÉVFOLYAM. 1918. 2. SZÁM

TARTALOM: A szentelt gyertya fényénél. — Az anya és leányai.
— Visszhang a szeretet szózatára. — A vallásos nevelésről.
— Jellemünk nevelése. — Piros rózsák szent Vince kertjében
— Böngészés. 1. Sz. Vince a jó tanács atyja. — Hittani tanfolyam. Az Isten 2. parancsa. — Földrajzi tanfolyam. A matyók.

A szentelt gyertya fényénél.

Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén gyertyát szentelnek az isteni tisztelet szertartásainál, azután pedig ilyen megszentelt, égő gyertyákkal körmenetet tartanak, mert az öreg Simeon világosság-nak nevezte a kisedet Jézust. Ez adott alkalmat azon jámbor keresztény népszokásra, hogy — miként a boldogságos Szűz és szent József az öreg Simeon karjaira tették Jézust, mielőtt e világból távozott volna, — égő gyertyát nyomnak annak kezébe is, ki földi pályája végén áll s távozni készül e világból. E gyertyát a haldoklók gyertyájának nevezik.

Ez a szép szokás oly régi, hogy már az első keresztényeknél is megtaláljuk. E gyertyának viaszgyertyának kell lennie és kell, hogy meg legyen szentelve. Ez a szentelés ugyan rendesen február 2.-án szokott történni, de a hívek búcsújáró helyekről is hoznak ily gyertyát maguknak.

A „Központi Lap“ azt ajánlja kedves olvasóinak, hogy e megszentelt viaszgyertyának meglegyen a maga helye a családban, hogy előre nem látott szükség esetén

azt azonnal elővehessék és oda nyújthassák haldokló nővértársuknak a halál pillanatában. Kórházakban működő kedves olvasóink azonban jól tudják, hogy ezt a percet pontosan kiszámítani nem lehet, azért jó, ha a meggyújtott gyertya készen áll a haldokló nővér betegágya közelében, valami gyertyatartón.

A gyertyaszentelés meghatározott szertartása és a haldokló gyertyája arra a gondolatra vezeti a Központi Lapot, amellyel az irgalmas-nővér minden havi és évi lelkimagány alatt foglalkozni szokott: *mit tegyék, hogy a haldokló gyertyájának fényénél nyugodtan léphessenek át a halál ajtaján az örökkévalóságba?*

Az irgalmas nővérnek azt kell tennie szellemileg, amit Szerviusz Szulpiciusz Galba tett anyagilag. A híres Szueton ugyanis azt írja róla, hogy sohasem hagyta el palotáját anélkül, hogy egy fél millió szesztercia arannyal megrakott mellékkocsi ne kísérte volna útjában. Szent Vince leánya sem hagyja el testét, lelkének földi palotáját, anélkül, hogy sok lelki kincs ne kísérné őt útjában az örökkévalóságba.

A szeretet leányának égen és földön leghíresebb és leggazdagabb kincsesbányája, melyben végtelenül sok lelki kincset, aranyat, gyémántot és gyöngyöt találhat: *Jézus legszentebb Szíve*. Ez a szentséges Szív ugyanis egy végtelenül kegyes, drága ígéretet tett nekünk és isteni becsületszavát adta, hogy azt teljesíteni fogja. Ez az ígéret így hangzik: „*Szívem túlaradó irgalmában ígérem, hogy mindazoknak, akik kilenc egymásután következő hónap első péntekén megáldoznak, megadom a végső töredelem kegyelmét. Az én Szívem biztos menedékük lesz az utolsó pillanatban.*“ (B. Alacoque M. művei 11. k.) Azért nem volna szabad egy irgalmas nővérnek sem élnie Jézus szent Szíve elsőpénteki kilencede nélkül és meghalni anélkül, hogy azt el nem végezte volna.

A babonás kincskeresők sok oktalán mondást, jelet használnak, nevetséges figurákat rajzolnak arra a helyre, ahol kincseket akarnak ásni. Tűzet raknak, füveket és csontokat égetnek az illető helyen, mielőtt munkába fognak, s nyakra-főre erősítik, hogy ezekből a dörésegekből semmit sem szabad elhanyagolni, hacsak nem akarják, hogy a rejtett kincs mélyebbre süllyedjen.

Ez azonban mind csak babona. De nem babona, hanem igazság az, hogy az 1674. évben b. Alacoque Margit egy végtelenül gazdag aranyaknára bukkant. E kincsesbányában is mindenekelőtt három ütés szükséges, de nem a földre, mint a babonások teszik, hanem saját szívedre: háromszoros *mea culpa* a jó havi gyónásban, melyre a havi magány nyújt legjobb alkalmat. Másodszor a kincskeresőknek ásniok, lapátolniok is kell. Neked is, kedves lélek, lapátra vagy ásóra van szükséged e lelki kincskeresésnél. Ez pedig az élő hit. A kincskeresők harmadszor kinyitják a megtalált ládát és belemarkolnak a drága kincsbe. „A kules, mely Jézus legszentebb Szívét megnyitja, az igazak imája,“ mondja szent Ágoston. Kérd tehát a legszentebb Szívet gyakran a jó halál kegyelmeért. A szeretet leányának ilyen készüllete után a legfontosabb útra, nem csoda, ha az édes Megváltó is be-betér hozzá és betegségek, gyöngékedések által kopogtat szíve ajtaján és így szól a szentírási Jegyessel: „Jöjj arám, megkoronázzalak.“ (Én. én. 4. 8.)

A világ különösen háromféle helyzetben szokta elhagyni az ő gyermekeit: szegénységben, betegségben és aggkorban; a negyedikben, t. i. a halálban pedig teljesen hátat fordít neki. Nem így tesz Jézus szerető Szíve a szeretet leányával. Segíti őt szegénységében, vigasztalja betegségében és erősíti az aggkorban; a negyedikben pedig, t. i. a halálban, egyesül vele az útravaló ál-

tal és magával viszi az örök mennyekzőre. Ezt nem a Központi Lap, hanem Jézus maga magyarázta meg egyszer egy szép képben és hasonlatban. Mennyei Atyját úgy festette le az evangéliumban, mint egy nagy királyt, magamagát pedig mint a királyi család fiát, kinek tiszteletére az Atya mennyekzőt tart. De kicsoda a mennyasszony? Ha egyáltalában valakit, akkor csakis azt a lelket lehet annak nevezni, aki teljesen Jézusnak szentelte életét. Utolsó szent áldozása előtt szent Vince búcsuzó leánya még egyszer megújítja tehát szent fogadalmait, miként a gyertya is még egyszer erősebben fellángol akkor, mikor már egészen fölemészttette magát Jézusért az oltáron, vagy miként a fehér hattyú is még egyszer elénekli dalát, mielőtt megszűnne élni: „Én N. N. a szeretet méltatlan leánya. . .” Ilyen fehér hattyú volt Chantal szent Franciska is, ki halála percében baljában az égő gyertyát, jobbában pedig feszületét és azt a kis zacskóját tartotta, amelyben vérével irt hitvallását és fogadalmait őrizte.

Szent Vince leánya halálának közeledése hírére még nagyobb szeretettel szorítja ajkaihoz és szívéhez Annak a keresztljét, kinek a szegények személyében szolgált, akiért egész életében fáradozott. Bizalommal kéri mennyei Jegyesét a kenyér alakjában; még egyszer kívánja látni a hit szemével Azt, akit nemsokára színről-színre néz, és akinek isteni Szívében pihenni ki fáradalmait az egész örökkévalóságon át. A szentáldozás után önként jönnek ajkaira az öreg Símeon szavai: „Most bocsátod el, Uram, szolgálodat, a te igéd szerint, békességben!”

Az Isten szolgája végre Márta szavaival imádkozik Jézushoz: „Uram, akit szeretsz, az beteg” — és felszólítja a beteget a szent kenet szentségének felvételére.

Jézus szerető Szíve szeretete ezt a lelket egész életén át, azért választotta ki a világból; e szeretetét gyakorolja iránta a legnagyobb fokban most, élete utolsó perceiben. Orvosságot, a legjobb orvosságot, a szent kenetet nyújtja neki. Ez az isteni orvosság behegeszti lelkének minden sebet, elsimítja bűneinek nyomát, megszünteti benne a bűnre való hajlandóságot, letörleszti lelkének adósságát, megtisztítja minden szennyét. Nem csoda tehát, hogy Villefranche nővérrel szólal fel halálos ágyán: „Eddig azt hittem, hogy az első szent áldozás napja a legszebb az emberi életben; de tévedtem, mert *a legszebb a szent kenet felvételének napja.*”

Így kapja meg gyakran már itt a félreismert, üldözött ártatlanság jutalmát; — a hit, a kötelesség vértanuja babérját; — a betegség türelme végtisztességét; — a sovány kenyér, a kemény munka bőségét és gazdagságát. „*Amint veded ágyadat, úgy aluszd almodat;*” — „*A halál az élet visszhangja.*”

Az anya és leányai.

III. *Martin Erzsébet nővérnek, Angersben (olv. Anzse)*
1641.

Az angersi kórházat ismerik már kedves nővéreink. Martin Erzsébet nővér az elsők közül való, kiket tiszteletreméltó Anyánk maga vitt el oda 1639-ben. Jelenleg betegskedik. Később Richelieube küldték üdülni, majd a nantesi kórház megnyitása alkalmával odahelyezték, mert egészsége ismét helyreállt.

J ó n ő v é r e m !

Mennyire együttérzek önnel szenvedésében! Szeretném, ha megvizsgáztatódnék annak az állandó meg-

gondolásával, hogy most abban az állapotban van, melyben Isten akarja. Ne aggódjék csöppet sem amiatt, hogy tisztségében nem dolgozhat úgy, mint szeretne. Űzze el a gondolatokat, melyek megakadályozzák, hogy olyan legyen, amilyennek a jó Isten azt kívánja és melyek talán gyógyulását is késleltetik. Gondolja meg, hogy Isten azt akarja, hogy szenvedései között vidám és nyugodt maradjon, és hogy lélekben sokszor vagyok mellette és azt mondom: kedves nővérem, emlékezzék csak vissza, hogy már máskor is volt ilyen állapotban és Isten visszaadta egészségét, amikor azt akarta, hogy szolgáljon neki.

Fáj, hogy még egyszer sem írt nekem sajátkezűleg, mióta onnét eljöttem; kérem, tegye meg, ha teheti, de írja meg nagyon őszintén minden baját; nagyon szívesen olvasom majd és megértem.

Üdvözlöm összes nővéreinket; adjon nekik jópéldát szenvedésében, és higye el, kedves nővérem, hogy nővére és legjobb barátja vagyok, stb.

IV. Az angersi Sz. János kórház nővéreihez.

1645. január.

Ugyanezen kórház nővéreinek száma kettővel gyarapodott. Ratier abbé úr a kórházi szegények atyja és a nővérek igazgatója. Magdolna nővért nemrégén tették meg itt szolgálónővérné, miután az elsőt, Turgis (olv. Türgisz) nővért Richelieube helyezték.

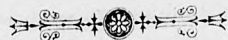
S z e r e t e t t n ő v é r e i m !

Igazán már nagy ideje annak, hogy szívem az önökével társalgott; de olyan jóknak ismerem önöket irányomban, hogy biztos vagyok benne, hogy megbocsátanak és kimentenek, mert tudják, milyen sok dolgom van. — Hanem önöktől is már régen kaptunk életjelt! Kérem, nővérem, írjon gyakrabban és ne várjon

mindig választ. Nem kell egyszerre sokat írnia, 3-4 sorocska legalább egyszer havonként, elég.

Hogy vannak új nővéreink? Kérem őket, lássanak elszántan tökéletesedésük munkájához, hogy az igazi alázatosságot, szelídséget, engedelmisséget, szívélyességet és kölcsönös elviselést elérjék. Önöknek okvetlenül szentekké kell lenniök, mert olyan szerencsés körülmények között élnek, hogy állandóan szolgálhatnak Istennek és a szegényeknek. Azt hiszem, régi nővéreink szintén újra fölbuzdultak annak láttára, hogy milyen boldogan mentek oda az újak. Bizony, ha Isten nem kívánná, hogy szent akaratának teljesítésével elégedjünk meg, az egész társulat irigyelné őket, hogy odamehettek. Szeressük ezt az imádandó akaratot és ezt lássuk mindabban, amit a szent engedelmisség tőlünk kíván. Őrizkedjünk a különeködéstől és titkos barátkozásoktól, mert ez a kölcsönös szeretet rovására van. — Ó, kedves nővéreim, bocsássák meg ezt a figyelmeztetésemet; én nem gondolom, hogy ilyesmi lehetséges volna közöttük, de kérem Istent, adja meg önöknek, hogy szent egyetértésben és szívélyességben éljenek, egyakarattal, kedves Magdolna nővérünk vezélése alatt, kit szívből üdvözlök kis családjával együtt és örülnék, ha szép sorjában mindegyikükről írna valami kedves újságot.

Itt küldök kilenc képet; húzzanak egyet Ratier úr részére is, és mentsenek ki nála, hogy oly sokáig nem válaszoltam levelére, de még nem jutottam íráshoz. Tegyétek meg ezt mindazoknál, kikkel szemben tartozásom van, és fogadják az egész nővér-család gyöngéd szeretetének kifejezését, mellyel vagyok a megfeszített Jézus szeretetében, stb.

Visszhang a szeretet szózatára.

A kibocsátott kérdőívekre nagyjából megjötték a feleletek. Magyar hazánk minden tájáról beszámolnak a szeretet leányai a szegények gondozásáról. Hála a véghetetlen jó Istennek! Szent Vince gyermekeinek szívéből nem halt ki a szegények szeretete. A legtöbb helyen él még szent Alapítónknak, a szegények atyjának, szelleme.

Azonban sok helyen igen nagy akadályokba ütköznek a szeretet, midőn az Úr szegényein akar segíteni. Sokan hivatkoznak a háború okozta körülményekre: „hogyan nehéz beszerezni a ruhaneműt és élelmet,” — „hogyan el vagyunk foglalva rendes hivatási dolgainkkal” — „az anyagi erőnk hiánya miatt nem tudjuk a szegényeket támogatni”, stb. stb.

Mіндеzen, sokszor alapos kifogásra megadják a választ ugyancsak más házak feleletei. Nézzünk csak néhány lelkes levelet! Az első kitűnő visszhang:

„Kik mondják a „Szeretet szózatáról”? Csak annyit: vajha megértené mindenki, és nyomban munkába is állna a csataszóra! A jó Isten kegyelméből mi már megkezdjük. Először is iskolás gyermekeink családjait keressük fel a kedves nővérek, különösen ketten. Végtelen sok élvezettel végzik látogatásaikat. Felkértem őket, írják le tapasztalataikat és szerezzenek nekem újról meglepetést. Megígérték. Majd elküldjük. Már erkölcsi eredmény is volt. Egy családot szent gyónásra bírtak és egy 14 éves fiút, ki nem végezte el első szentáldozását, az igazgató úrnak ajánlottunk, aki délutánonként előkészíti a nagy napra. Egy családot beajánlottunk a H a d i k o n y h a kosztosai közé, egy másikat pénzzel és fával támogatunk. Szent Antal perselye jól jövedelmez e céljainkra. December folyamán 200 koronán felül adtuk segélyt, mindig személyes átadással.

Egy másik nővér a Máriagyermekek irgalmassági szakosztálya tagjaival végzi ugyanazt a munkát. Egy gyermek kíséretében látogatja a szegényeket. Könnyes szemmel beszél el rendesen a látottakat. Ők, a Máriagyermekek is 50 koronán felül adakoztak ebben a hónapban a szegények javára.

Most egyelőre csak 15-20 családot veszünk támogatás alá. Egy hónapon belül mind meglátogatjuk és ekkor megkapják a lelki és anyagi segélyt. A pénzt borítékba zárjuk és alkalmi mondásokat írunk rá. Most pl.: A Jézuska ajándéka. A kis Jézus bugyellárisából, stb. Januárban ismét mást.

A hölgyekkel eddig nem léptünk érintkezésbe, megvárjuk az alkalmas időt.”

Kicsi kis házból jön a második levél, de Isten előtt nagy dolgokról beszél:

„Szegény kis házunkban minden van. Kórházunk 6 beteg számára, melyben ez évben 18 beteg teljesen ingyen ellátást és ápolást kapott. Szegényházunkban jelenleg 3 elaggot férfi van, kit mindennel ellátunk. Ezekon kívül 2 kis árva leányunk és 1 szegény, hülye fiúnk is van. Kikről szintén úgy gondoskodunk, mintha szülők volnánk.

A hozzánk forduló betegeknek ingyen adunk gyógyszer, kötözzük sebeiket. A falubeli betegeket házaikban is mindig meglátogatjuk, befőtött vagy más üdítőt viszünk nekik, a súlyos betegeket pedig hozzánk fogadjuk. Gyakran éjjel is jönnek hozzánk segítségért, ha valaki hirtelen rosszul lesz, vagy valami szerencsétlenség történik. Ha súlyos a baj, éjjel is elmegyünk megnézni a beteget.

Nemesak falunkból és a szomszédos községekből, hanem igen messze eső vidékekről is jönnek hozzánk a betegekkel, sokszor olyanokkal, kikről az orvosok már lemondtak. És a jó Isten az egyszerű, de az Ő nevében nyújtott orvosságot a legtöbbször csodálatos hatással áldja meg. A betegek felgyógyulnak, azután egymást küldik ide a messze levő betegek. A szomszéd falvakból kocsival jönnek értünk, s úgy könyörögnek, hogy jöjjünk el betegeikhez.

Még marháik megbetegedése alkalmával is hozzánk jönnek orvosságért. Szóval, minden bajukban hozzánk fordulnak.

Iskolánk osztatlan; mind a hat osztály egy kis teremben van, hol a gyermekek az előírt tárgyakban és egyszerűbb kézimunkákban is alapos oktatást nyernek.

Népünkkel úgyszólván egy családot képezünk. Ha valahol lakodalom van készülöben, — kivált, mióta a cukrásznál itt semmi sem kapható, — hozzánk jönnek és megkérnek, készítsünk nekik tortát és apró süteményt. A hozzávalót elhozzák és kedves konyhanővérünk elkészíti az óhajtottakat, aminek igen örülnek. Ez ősszel 19 tortát készített ily alkalmakra.

Orosz fogságban levő férflainknak én vagyok a levélírójuk s az ő kártyájuk fordítója. Most is igen sok fogoly kártya vár itt megírásra. Boesánatot kérek, hogy ily hosszúra nyúlt levelem, pedig még volna írni valóm. Már harmadik napja írom. Nappal egymásután jöttek a betegekkel, este pedig nem látok írni, mert petróleum nem kapható...

Íme! szerény eszközökkel, tulajdonképen nagyobb költség nélkül, de nagy szeretettel mennyit lehet tenni!

A harmadik levelünk rendkívüli örömhírt hozott:

„Legújabbán megalakult a szeretet-egyesülete, melynek tagjai: Máriagyermek, harmadrendiek és e két társulaton kívül álló egyének, kik a szegény betegek látogatásával, felsegélyezésével foglalkoznak. Élelemmel naponta 8-10 családot látunk el. Ruhával az idén kb. 80 családot.

A plebános úr szándéka a megalakult „Karitász” fejleszteni és rendezni a központ utasítása, illetőleg az egyesület alapszabályai szerint és a helyi viszonyokhoz mérten.

Tegnap a 300 éves jubileumot ünnepeltük. Reggel közös szentáldozást végeztek a szeretet-egyesület tagjai, délután szentbeszédet mondott a ft. páter provinciális, melyben örömet fejezte ki, hogy a tagok oly rövid időn belül annyi tevékenységet fejtettek ki. A tagok pedig felkérték őt az egyesület fővédnökéül.

Az egyesület ft. igazgatója szent Vince Atyánk életét, szellemét, működését, különösen a szeretet-egyesületek keletkezését, terjedését röviden fejtegette. Végül a P.

provinciális apostoli áldást adott és azt az óhaját fejezte ki, hogy szent Vince oltalma alatt az egyesület minél előbb felvirágozzék, sok nyomort enyhítsen, sok könnyet felszárítson.

Ezek után rövid beszámoló volt eddigi működésükről. A hatás sem hiányzott, mert az ünnepély után lisztet, tojást, tejet, zsírt, sonkát stb. ajánlottak fel, úgy, hogy holnap sütni is fogunk tudni a szegényeknek. A ruhaosztás hétfőn, azaz 24.-én délután lesz; arról majd az ünnepek után írunk.

Hasonlóképen alakulásról szól a következő levél:

„A Központi Lap tanácsát követve, ft. esperes urunk jóváhagyásával megalakítottuk a Máriaegyletben az irgalmassági szakosztályt, és december 25.-én a város összes szegényeinek ünnepet rendezünk. Élelmiszer és ruházat kiosztás lesz egy kis ünnepség keretében, amelyben szent Vince Atyánkat és Le Gras Anyánkat méltatjuk. A leányok nagy lelkesedéssel fogadták az indítványt és buzgón működnek. Különben, már 10 év óta alamizsnálkodunk az egyelet külön pénztárából, melyet alkalmi előadásokkal is gyarapítottunk. Csak nem volt e célra kinevezett szakosztályunk.

Ft. esperes úrnak szép és nagy tervei vannak a jövőre nézve. Most is tanácsal és pénzzel gyámolít. Most rendszeresen kezdtük meg, jegyzőkönyvet vezetünk mindenről, ft. esperes úr ellenőrzésével.

Még csak egyet közlünk több hasonló közül, mert ez is sokat ér, legalább jóakaratot és készséget mutat a jövőre nézve:

„A szíves felszólításnak iparkodunk megfelelni. Sajnos! mi még távol állunk az elsőktől, többet kellene tennünk. Megígérjük, hogy buzgók leszünk és teszünk, amit lehet.

A Központi Lap füzetkáját kiolvastuk az utolsó betűig. A felolvasást magamnak tartom fenn; én olvasom, lassan, áhítattal, hogy egy szót se veszítsünk el. Alig várjuk mindig az érkezését. Akad abban mindenkinek: egynek ez, másnak az.”

E néhány példa a sok közül eléggé bizonyítja már a tényt, hogy az igazi szeretet minden akadály fölött győzelmeskedik! Szent Vincének hű leánya mindig keresi a jó alkalmat, hogy a szegényeken segíthessen, és Isten segítségével meg is fogja találni, mert ehhez hivatásbeli kegyelme van. Csak hivatási szellem igazi jóakarata és egy kis önfeláldozás kell hozzá.

A vallásos nevelésről. II.

Ne gondoljuk azonban, hogy a vallásos nevelés egyetlen eszköze a hitoktatás. Mindenegyik tantárgy bőséges alkalmat és módot nyújt erre; mindegyik egy-egy lépcsőfok lehet, hogy a gyermekek a földiektől az égiekhez emelkedjenek rajta. Használjunk fel tehát minden alkalmat, szívük-lelkük nemesítésére. Egy idősebb világi tanítónő beszélt el, mennyire bevésődött lelkébe egyik tanárának gyengéd szeretete a szentségi Jézus iránt. Sohasem feledheti azt a finom tapintatot, mellyel ezt a szeretetet tanítványai lelkébe is átültetni igyekezett. A magyar nyelvet tanította, de nem múlt el óra, hogy közben észrevétlenül ne mondott volna néhány szót a legméltóságosabb Oltáriszentség tiszteletéről és szeretetéről.

Mily alkalmas tantárgy a vallásos érzület fejlesztésére és ápolására a fizika, vegytan, természetrajz is, kicsinyeknél a beszéd- és értelemgyakorlat, olvasmánytárgyalás! Nem szükséges ehhez külön erkölcsi oktatás, csupán egy kis vonatkozás. Híterős meggyőződésből és szeretetből fakadt egy-egy gondolat vagy figyelmeztetés az Isten nagyságára, hatalmára, jóságára elég ahhoz, hogy a gyermek megtanulja, miként következtessünk a láthatóról a láthatatlanra. Ilyen istenes gondolatok-

kal átszótt földrajzi oktatás nagyobb hatással lehet a gyermek vallásos érzületére, mint a vasárnapi prédikáció.

Egy nagyobb leánykával utaztam egyszer együtt, ki az intézetből a husvéti szünidőre tartott hazafelé. Beszélgetés közben tanítónői is szóba kerültek. A többi közt nem győzte dicsérni az egyiknek lélekemelő természetrajzi oktatásait. Boldogságtól ragyogó arccal kiáltott föl: „Mindig imádságos lélekkel hallgattuk és csak azt sajnáltuk, hogy ez az óra oly hamar végére járt.“ — Bár minden tanítónővérrel így beszélhetnének tanítványai!

Hogy vallásos nevelésünk eredményes voltát még inkább biztosítsuk, nagy súlyt helyezünk szent Vince Atyánknak a tanítónővérnek részleges szabályaiban kifejtett utasításaira. Amilyen egyszerűek ezek, époly bölcsességgel és okossággal rendelkeznek. A többi közt például azt mondja dicső Atyánk: *Ünnepnapok előestéjén könnyen megérthető módon megmagyarázza növendékeinek az illető ünnep jelentőségét és szeretettel oktassa őket, hogy miképp ülhetik meg azt üdvösen.* (Részl. szab. 19.) Ez a szabálypont nemcsak a felsőbb osztályok vezetőire kötelező, hanem az elemi I. osztálytól kezdve, minden korú gyermekeknél alkalmazott nővérekre. Ha e szép szabálypont hűséges gyakorlása folytán a gyermek 6-8 éven át minden évben hallja az egyházi ünnepek jelentőségének fejtegetését és szeretetteljes utasítást kap arra nézve, hogy miképpen ülje meg azokat üdvösen, lehetetlen, hogy az iskolát elhagyva, ne tudná, mily mélységes jelentősége s magasztos rendeltetése van az egyes ünnepeknek lelkünk életére, meg-nemesítésére, ég felé irányítására.

Miért illik korunkra inkább, mint valaha, egyik szentnek e panaszos kifakadása: „Az ünnepek elmúl-

nak, de bűnök és régi rossz szokások megmaradnak. Ennek oka, hogy általában csak külsőleg, nem pedig lelkiépen ülik meg az ünnepeket, leginkább tudatlanságból.

Igen fontos pontja a részleges szabályoknak a következő utasítás is, melyet sok tanítónővér talán egészen figyelmen kívül szokott hagyni. „*Ajánlja növénydekeinek gyakran, hogy a reggeli és esti imát térdén állva végezzék.*“ (Részl. szab. 10.) — Hány, de hány családból tűnt el már régóta az a szép keresztény szokás, hogy a reggeli és esti imát térdén állva végezzék! Mily áldásos volna a családokra, ha gyermekeink útján a szülők is megújulnának e szent kötelezettség gyakorlásában! De ha már ez nem sikerül is, legalább maguk a gyermekek megőriznék e szép szokásukat még akkor is, amikor majd önállóságra jutnak, családi tűzhelyt alapítanak, mint az a jó vendéglősné is, ki szülői körében nem látta ezt a szép példát. Ismertem egy nővért, ki szent szabályaink e pontját igazán megértve, rövid, de tartalmas reggeli és esti imádságra tanította meg tanítványait.

De vizsgáljuk át részleges szabályaink bármely pontját gondolkodó lélekkel, mindegyiknél látni fogjuk, mily nagy súlyt helyez szent Vince Atyánk a hit-erős, vallásos nevelésre. És ez szinte magától értetődő. Hiszen csakis e célból állította be leányait az iskolákba, mert magára a tanításra vállalkozik akárhány világi tanítónő is.

A szeretet igazi leánya iparkodik felérteni dicső Atyánk szellemét, valóra váltani utasításait, hogy lelkiükben jól felkészülve bocsáthassa ki tanítványait az élet küzdőterére. Különösen nagy gondot fordít arra, hogy a szentmisét, ezt a kiváló kegyelemforrást, jól megértsék s a szentségekkel méltóképen éljenek. Egyszóval,

hogy tanítványai tisztában legyenek aziránt, miképen folyják le életük a keresztény elvek szerint, imádság és munka közt. Nem is érheti majd halálos ágyán az a szemrehányás, hogy az iskolában csak szentruhába öltözött tanítónő volt, nem pedig a szeretet igazi leánya.

A buzgó tanítónővér elsősorban önmagát kell, hogy nevelje szent Vince szellemében és szent hivatása érényeiben. Szent Alapítónk a szabályokban is sürgeti, hogy „*mindenelőtt alaposan meg kell mindazt tanulnia, amiben másokat oktat; különösen azt jól, ami a hit igazságaira és az erkölcstanra vonatkozik.*“ (Részl. szab. 2.) — Örökké igaz marad, hogy ami magunknak nincsen, abból másoknak sem adhatunk.

Ezen igazságtól áthatva, szegénységének és tehetlenségének tudatában a jó tanítónővér alázatos lélekkel kérje mindennap a jó Isten hathatós segítségét, a Szentlélek Úristen világosságát, hogy Ő, a minden adományok osztogatója, képesítse őt arra, hogy Jézus szentséges Szívének országát terjeszthesse a szívekben és tanítványait erőshítű keresztényekké képezhesse, hogy e földi életet úgy töltsék, mint a menny jövődő honpolgárai és, mint a szent szabály mondja: „*majdan együtt élvezhessék az égben a számukra fenntartott jutalmat.*“

Zárjuk immár e tárgyalásunkat két komoly és üdvös megfontolással. Mily öröm lesz egykor a jó tanítónővér osztályrésze, ha majdan Isten fényében látni fogja, hogy száz meg száz volt tanítványa jó keresztény élet végén, az utolsó ítéleten az egész világ színe előtt Isten után neki köszöni majd örök üdvösségét. Mily öröm kél majd szívében, ha magát a jó Isten örök szépségében és jóságában szemlélve, szíve majd azt súgja, hogy munkás életével hozzájárult, hogy Isten, az örök szeretetet megismerjék és megszeressék.

Viszont, mily rettegés és késő bánat fogná el lelkét, ha azt látná, hogy tanítványainak legnagyobb része a baloldalon állva, keserű szemrehányásokkal illetnék nemtörődömségét és hanyagságát, mely oka lett, hogy most e végtelen szerencsétlenségre kerültek.

Hogy a jó Isten ez utóbbi veszedelemtől minden tanítónővért megóvjon s az előbbi örömben részesítse, ezt kéri a Központi Lap az új esztendő beköszöntével Jézus szentséges Szívétől, egyben bőséges áldását esdve le új buzgósággal eltelt működésükre.

Jellemünk nevelése. II.

Skolasztika: Mit értesz *heveskedés* alatt?

Benedek: Heveskedőknek azokat mondják, akik nagyon könnyen haragra lobbannak, akiknek egyetlen szó is elegendő arra, hogy izgatottak legyenek. Ilyenekkel szemben nagyon résen kell lennünk; minden szavunkat, sőt a szó minden tagjának hangsúlyozását is előbb mérlegelnünk kell. Mert, ha valamit mondunk vagy teszünk, ami az ő eszük járásának nem felel meg, akkor vége a békének! Mint amikor vizet öntenek az oltatlan mészre, morognak, becsapják az ajtót és fűnek-fának panaszkodnak.

Skolasztika: Hogyan bánjanak az elüljárók az ilyen jellemekkel?

Benedek: Ha megjegyzést, észrevételt kell tenni munkájukra vagy viselkedésükre nézve, akkor az a sajnálatraméltó elüljáró előbb egész tanulmányokat tesz: mikor mondja ezt meg neki? hogyan tehetné azt a lehető legszelídebb formában? stb. De sok-sok gondolkodás, latolgatás után arra a meggyőződésre jut:

Inkább semmit sem szólok! Nem helyeslem ugyan a dolgot, hanem tűröm a hibát, azon következmények miatt, amelyeket a figyelmeztetések az ily jellemeknél magukkal szoktak hozni.

Skolasztika: Mit tartasz a *gyanakvó* jellemekről

Benedek: Ezek rendszeren abból az elvből indulnak ki, hogy útjában állnak valakinek. Ezek oly hajlamúak, hogy mindenben akarnak valamit látni, mindent kimagyarázni, minden szóban találnak valami sajátos értelmet, mindenhol sejtenek valami mellékgondolatot.

Skolasztika: Ezeknek nehéz lehet a közös élet!

Benedek: Az irgalmasnővérek ilyen hajlamok ellen kell legjobban küzdenie, minthogy náluk épen az egyszerűség az alapvető erények egyike.

Skolasztika: Miben áll az *érezékeny* jellem?

Benedek: Abban, nővérem, hogy az ilyen jellemek egy sértő szót sem tudnak elviselni, megbocsátani, elfelejteni. Még két-három hónap múltán is mindig csak ézt hánytorgatják magában, hogy mennyire megsértették őket. Ahányszor csak eszükbe jut, újonnan elmondják, elpanaszolják, milyen bántódás esett meg rajtuk. A legesekélyebb alkalommal a szomorúságnak engedik át magukat, könnyzáró ered szemekből, mely óraszámra is eltart. Ha megkérdeznők, miért sírnak, talán szégyenlenék megmondani az igazi okot, mely nem más, mint saját lelkük elkeseredett volta. Ez okozza, hogy nem esznek, nem beszélnek, a kölcsönös társalgás idején feltűnő módon halgatnak, vagy hirtelen fölkelve helyükről, eltávoznak és minden módon kimutatják belső fölháborodásukat. Az ilyeneket találóan *savanyú* kedélyeknek is nevezik.

Skolasztika: Hát a *bosszúálló* jellem különbözik-e ettől?

Benedek: A bosszúálló szinte örül, ha alkalom kínálkozik a visszafizetésre, bosszúállásra. Édes nővérem, ettől őrizkedjél legjobban, mert ez legkevésbé sem illik az ellenségeiért imádkozó Jézus követőihez.

Skolasztika: S milyen a *csalfa* jellem?

Benedek: Az ilyen csalafinta, alattomos jellemről nehéz megtudni az igazat és sohasem tudhatod, hányadán vagy velük. Rendesen mást mondanak, mint, amit éreznek. Ó, mennyire elüt ez a jellem szent Vince gyermekeinek szellemétől! Ha tehát megtörténnék valaha, kedves Skolasztikám, hogy elfelejtetted valamely kötelességedet, hogy hibába esel, akkor mindig valld meg az igazat és ne engedd, hogy hazugságra csábítson az ördög. Amennyire útalatos a hazugság Istennek szentelt személy ajkain, époly gyalázatos a csalfa jellem is!

Skolasztika: Azt mondtad, hogy vannak *félénk* jellemek is.

Benedek: Ez nem annyira rossz, mint gondolod. A félénkek különben jók, de hamar elveszítik bátorságukat. Hacsak közönbös dolgról kell is elüljáróikkal beszélniök, szinte megremegnek térdeik; sokáig tartják kezükben az ajtó kilincsét, míg végre rászánják magukat, hogy bekopogjanak.

Skolasztika: Azt hiszem, én is ezek sorába tartozom. De az ítéletű jellemről is tettél említést. Nem ez-e az a vitatkozó viselkedésben szenvedő jellem?

Benedek: Ez mindenben és mindenütt kifogásolni valót talál. Jaj az olyan szerzetesháznak, ahol csak egy ilyen jellem is van! Évszázados szokások ellen kikel, nővértársainak, sőt elüljáróinak cselekvésmódját is bírálgatja; majd ez, majd az nem elég jó és célszerű.

Skolasztika: Mi különbség van a *gyermekded* és *gyerekes* jellem közt?

Benedek: Gyermekded lelkület az, amelyet Jézus Krisztus kívánt tőlünk, mikor azt mondta: „Ha nem lesztek olyanok, mint a kisedek, nem mentek be a mennyek országába.” — A gyerekes jellem pedig abban áll, hogy korára nézve öreg valaki, de gondolkodására és viselkedésére nézve gyerek.

Skolasztika: Nem ez-e a *könnyelmű* jellem?

Benedek: A gyerekes jellemből az van meg a könnyelmű jellemnél, hogy könnyen elfelejtenek mindent. Ha hússzor mondanak nekik valamit, mégsem történik meg még akkor sem, ha jól hallották; mert a könnyelműeknél az ilyesmi bemegy ugyan az egyik fülön, de ki is jön a másikon. Ez a könnyelműség azonban legjobban mutatkozik elhatározásaikban. Az évi lelkigyakorlatok erős elhatározásai egy hétig talán emlékezetükben maradnak, de azután nem törődnek többé azokkal. Ily nagy az ilyen jellemek állhatatlansága.

Skolasztika: Nemde, ennek az ellenkezője a *makaes* és *nyakas* jellem?

Benedek: A makaes jellemek azt akarják, hogy a római pápától kezdve az utolsó nővérig mindenki az ő akaratjukhoz alkalmazkodjék és az ő véleményüket fogadja el. Azt hiszik, hogy amit ők kiföztek a fejükben, az mindenkinek ízlik.

Skolasztika: Még egyféle jellemet említettél, amely nem jut az eszembe.

Benedek: A *hanyag* vagy *gyenge* jellemet. Ily jellemek azok, kik csak addig mennek és addig engedik magukat valamibe belevonni, míg az semmi fáradságot, megerőltetést sem kíván tőlük. Mikor azonban a jobbik végén kell megfogni a dolgot, addig jajgatnak, okoskodnak, más nővéreket ajánlgatnak, mígnem sike-

rül nekik kibújni a munka alól. Miért? Mert elpúhult, hanyag a jellemük.

Skolasztika: Isten áldjon meg, kedves testvérem, ezekért a magyarázatokért! Még csak egyet szeretnék kérdezni: hogyan ismerhetjük meg, hogy milyen a mi jellemünk, és mi módon lehet jellemünket megjavítani?

Benedek: Mostanra legyen elég ennyi, a többiről majd máskor, mert el kell utaznom.

Piros rózsák szent Vince kertjéből.

Az angersi nővérek vértanusága.

2. A vértanu-jelöltek fiatal évei.

Éppen 150 esztendő telt el azóta, hogy tiszteletreméltó Anyánk első nővéreink színe-javát elvitte az angersi Szent-János kórházba, s azok ott megkezdték áldásos működésüket, a szegény betegek javára és üdvére. A nővérek száma azóta folytonosan nőtt, mert a betegek nagy tödulása miatt bővíteni kellett a kórházat. Ma, 1789-ben, a szeretet 39 leánya érezte velük e szent név gyakorlásának áldásait. Legnagyobb részük a jámborságban is kiváló, földiektől megvált, Istennel egyesült lélek. „*A jámborság mindenre hasznos*” — mondja a Szentlélek, és „*Ne várjatok nagy dolgot attól, ki nem tud Istennel társalogni*” — mondja szent Vince atyánk. Most azonban kétszeresen szükség van sziklaszilárd vallásos meggyőződésre, Istennel való szoros egyesülésre és keresztény türelemre a szenvedések közepette, mert a rettenetes francia forradalom küszöbén állunk. A Szent-János kórház nővéreitől Isten és az Egyház nagy dolgot várnak: szent hitük tanaihoz és gyakorlataihoz való rendületlen ragaszkodást,

még az üldözések és vértanuság küzdelmeiben is.

A 39 nővér közül különösen három vált ki még bensőségeesebb áhítatával és a többiekénél is nagyobb lelki erejével: Taillade nővér (olv. Tajjad), a szolgálónővér, Vaillot (olv. Vajjó) Marianna és Baumgarten Odile vagy Ottilia nővérek. Előbbi a gyógyszerházban, utóbbi az ambulancián volt alkalmazva. Gruget, az akkori plebános úr egykorú följegyzéseiből látjuk, hogy e három nővér példája nagy hatással volt társnőikre is, sőt az isteni kegyelem után nekik köszönhetik, hogy a rettenetes erőszakoskodások mellett is állhatatosan kitartottak az igazság követésében.

Egy másik egykorú följegyzés szerint „a legelszántabb nővérek között volt kettő, kiket mindenképen meg akartak nyerni a forradalmárok. Igen tehetséges és értelmes nővérek voltak: emiatt igen jó szolgálatokat teljesítettek a házban. . . ezek Marianna és Ottilia nővérek voltak.”

Marianna nővér Fontainebleauban (olv. Fonténebló) született, 1734-ben. Brunet Ferenc misszióspap keresztelte. Édesatyja becsületes munkásember volt, s mint atyja és nagyatyja, a kőműves mesterséget folytatta. A kis Marianna születése után három hétre azonban hirtelen elragadta a halál az alig 30 éves, erőteljes embert, fiatal nejét özvegyen, újszülött gyermekét korai árvaságra hagyván. Íme, a jövődő vértanu korán ismeri meg a szenvedés és nélkülözés megpróbáltatásait!

A leányka gyermekkoráról és szent hivatásának eredetéről sajnos! keveset tudunk. Bizonyára a helybeli irtalmasnővérek szegényiskoláját látogatta, lelkiatyja pedig minden valószínűség szerint szent Vince egyik fia volt. De csak 27. életévének betöltése után

követhette Isten hívó szavát, hiszen nem hagyhatta magára özvegy édesanyját, kinek ő volt egyedüli támasza. 1761. szeptember 25.-én lépett a párizsi szemináriumba. Kilenc hónapra rá beöltöztették. Rövid időn át három különböző intézetben működött, míg végre Angersba helyezték őt főnökei. Ez volt a hely, ahol az isteni Gondviselés tervei szerint szeretetteljes önfeláldozással, majd pedig — az üldözések közepette — férfias elszántsággal támogatta környezetét s kivált hőn szeretett lársnőit, míg végre heves küzdelem után a vértanuság koronáját nyerte el.

Baumgarten Otilia nővér 1750. november 15.-én született Lotharingiában. Édesatyja molnár volt. Három kis testvérke előzte meg Otiliát, de még az ő születése előtt megváltak a földtől, gyászba borítva a jó szülők lelkét. A kis Otilia születése végre újra örömet és jó reménységet hozott a családba. Szelíd, szeretetteljes s emellett komoly egyéniségével megédesítette napjaikat, míg végre, 24 éves korában, Isten és a szegények szolgálatába lépett. Metzben kezdte meg posztulátját, 1775-ben. Nyolc hónapos szemináriumába befejeztével a bresti kórházba helyeztetett, de nem sokáig maradhatott ott, mert már hét hónap múltán nagy tűzvész áldozata lett a kórház, és az összes nővéreket Párizsba hívták vissza. Ekkor került aztán Angersba, hol a ház egyik legfontosabb tisztségében, az ambulancián nyert alkalmazást. Már korán gyakorolta a gyógyszerésztárban alkalmazott Marianna nővér áldásos befolyása alatt szent hivatásának alapvető erényeit és az odaadó önfeláldozást, melynek gyakorlásában 17 éven át szinte vetélkedtek, mikor aztán együtt hurcolták ki őket a vértanuk mezejére, s együtt szálltak fel az égi dicsőségbe.

Böngészés a családi könyvtárban.

1. Szent Vince a jó tanács atyja.

Előttem fekszik a Központi Lap dédelődje: szent Vince kettős családja régi évkönyveinek egyik melléklete. Azt olvasom benne, hogy szent Vince miként vetett véget egyik kedves fia és tanítványa kételkedésének. Szent Vince 1637 május 4.-én fölvette a missziópapok társaságába Cuissot Gilbertet, ki 6 évig működött már mint pap a világban. Kétévi szeminárium után majd mint buzgó misszionárius, majd mint házfőnök és vizitátor fáradozott a lelkek üdvén, s emellett mindig meg tudta őrizni lelkiismerete finom gyöngédségét.

1660 szeptember 27.-én nagy veszteség érte a kongregációt. Depaul Vince, a társaság alapítója, meghalt. Szent Vince a nagy konstitúciók értelmében Alméras Renatuszt jelölte meg a missziótársaság általános helynökévé. Ez 1661-ben össze is hívta az általános káptalant, hogy új generális atyát válasszon. E választó káptalan egyik tagja volt Cuissot is, mint Aquitania délfranciaországi tartomány vizitátora.

Ami e választás alatt történt vele, megtalálták halála után vizitatori irattárában mint hiteles tudósítást. „Alulírott, mint a missziókongregáció házfőnöke Cahorsban, bizonyítom, hogy 1661. évi január hó 17.-én mint Aquitania vizitátora részt vettem a kongregáció általános gyűlésén Párizsban, az úgynevezett Szent-Lázár házban; e napon ugyanis Depaul Vince úr elhalálózása folytán utódot kellett választanunk. Ez alkalommal nagy kételkedés és bizonytalanság fogott el. Nem tudtam elhatározni, hogy Alméras úrra szavazak. Egyrészt a nagy konstitúciók oly tulajdonságot követelnek a választandó generális atyától, hogy pl.

erős, edzett, egészséges stb. legyen, ezt pedig Alméras úrban nem találtam meg; másrészt pedig tudtam, hogy megboldogult elődje, Depaul Vince, egy hátrahagyott iratában azt ajánlotta, hogy Alméras urat terjesszék fel az általános választó gyűlés elé megválasztás céljából, habár gyöngé is az egészsége. Ezen határozatlanságomhoz az is járult, hogy Alméras úr ép ez időben annyira gyöngé és beteg volt, hogy emberileg alig remélhettük, hogy valaha még annyira fel fog épülni, hogy képes legyen a két család vezetésére.

Amint a választás alatt így kételkedtem és gyötrődtem, egyszerre az a gondolatom támadt, hogy lám, az isteni Gondviselés az egész anyaszentegyház vezetését bízta a nagy Gergely pápára, ki oly szerencsésen uralkodott, habár tele volt mindenféle betegséggel. A missziókongregáció pedig csak kis lársaság az egyházban. Eközben rám került a sor, hogy megírjam s átadjam szavazatomat azon esküvel, hogy arra szavazok, akit ismeretem és lelkiismeretem szerint legalkalmasabbnak gondolok. E tény előtt természetesen a jó Isten segítségét és tiszteletreméltó Vince atyánk közbenjárását kértem. Eközben ég felé emeltem szememet s megpillantottam Depaul Vincét, úgy, amint rendesen látuk életében. Fején kalap, vállán köpenyeg volt, arca komoly, de biztató; arcvonásai olyanok voltak, mint mikor még teljes egészségnek örvendett és nem látszott oly öregnek, mint földi életében vagy amilyennek a képre festették. Arcszíne fehér volt s fény áradt ki belőle, de kisugárzás nélkül. Füleimmel határozott hangot s ugyanakkor bensőleg is ez érthető szavakat hallottam:

Si crimen, in me convérte ferrum.

Si culpa, mea est.

Noli timére, in me sit ista maledictio, fili mi!

Ha bűn az, akkor ellenem irányul tőre.

Ha hiba, akkor az enyém az.

Ne félj fiám, mert ha átok van benne, reám esik az!

Ezután teljes nyugodtsággal írtam meg szavazatomat Alméras Renatuszra, megesküdtem és át is adtam. Ez eskü alatt oly tisztán láttam Alméras úr benső lelki életét, hogy azt hiszem, ilyen módon csak a menny lakói ismerhetik egymást.

Hogy ez mind tényleg megtörtént és hogy azok valódiságáról meg vagyok győződve, sajátkezű aláírással bizonyítom.

Cahorsban, 1677. évi március hó 27.-én.

P. H.

Cuissot Gilbert.

Hittani tanfolyam.

167. Ki vétkezik káromkodással? — Káromkodással az vétkezik, aki Istenről, Jézus Krisztusról vagy a boldogságos Szűz Máriáról gyalázatos dolgokat mond.

Ezt a nagy bűnt az követi el, aki megvetéssel, lekicsinyléssel beszél Istenről; aki valami rosszat mond róla. Így káromkodás, ha valaki Isten egyik tökéletességét elvitatja, megtagadja; pl. azt mondja: Isten nem igazságos, nem ért a világ kormányzásához. Épúgy, ha valaki valami nem illőt mond Istenről, pl. hogy ő egy jó öreg ember, akinek sokszor nehezére esik a világ kormányzása; ügylátszik, elaludt kissé. Továbbá, ha valaki azt kívánja, bár ne léteznék az Isten, mint nemrégiben egy istentelen szabadkőműves mondotta: „Le az Istennel! Az ördög jobban boldogítja az embereket, mint Isten!”

Az is istenkáromlás, ha valaki Szűz Máriáról pl. azt mondja, hogy ő épolyan közönséges, bűnös asszony, mint mások; vagy: a szentek korlátolt, buta emberek

voltak, amiért oly szigorúan éltek. Továbbá, ha valaki a szent dolgokról megvetőleg, gyalázólag beszél. Pl. a legméltóságosabb Oltáriszentséget megvetéssel darabka kenyérnek nevezi, a gyónás fölött gúnyolódik (nem a személyek fölött, akik többször gyónnak, habár ez más okból szintén vétkes dolog); a szent kenetet „kevés olajjal való bemázolásnak“ mondja. Mindezeket a beszédeket azért tekintjük istenkáromlásnak, mert a szentek és a szent dolgok gúnyolásával voltaképen a jó Istent sértegetjük.

Azonban nem csak szavakkal lehet istenkáromlást elkövetni, hanem gondolatban is, ha valaki készakarva, szívesen foglalkozik ilyen megvető, Istent gyalázó gondolatokkal. Hasonlóképen cselekvéssel is, ha valaki olyasmit tesz, amivel Isten iránti megvetését, gúnyolódását kifejezi. Pl. ha valaki haragjában, Isten iránti gyűlöletében az ég felé fenyegetődzik, öklével hadonász; ha egy szent képet, vagy a feszületet megüti, leköpi, vagy gúnyruhákba öltözteti és bepiszkítja; ha gúnyolási szándékkal felölti az egyházi ruhákat és majmolja a szentmise és a szentségek szertartásait.

Az istenkáromlás rettenetes nagy bűn. Ha valaki pl. lop, hazudik stb., az is megsérti a jó Istent, mert megszegi az ő parancsolatát, az ő törvényét; de az istenkáromló magát Istent, az ő legszentebb személyét támadja meg mérges, gonosz nyelvvel. Milyen örületes, ördögi dolog ez! — Micsoda durva szíve lehet annak, aki keresztény léteire káromkodik; akit fékezetlen haragja, vagy más szenvedélye elragad, hogy teremtőjét, mennyei atyját, jószágos megváltóját gyalázza!?

Érthetjük ebből, miért büntette az ó-szövetségi törvény ezt a bűnt oly szigorúan. Akit istenkáromlással értek, azt kihurcolták a városból és mint valami veszett ebet, agyon kövezték. Most ugyan nem kövezik meg az ilyeneket, de a más világon nem kerülnek el rettenetes büntetésüket, bár Isten sokszor már ezen a világon is szemmel láthatóan súlyosan bünteti őket. Pl. 1860-ban történt Franciaország egyik kisebb városában, hogy a vasárnapi szentmise alatt többen együtt mulattak a vendéglőben. Mikor úrfelmutatásra harngoztak, az egyik borzasztó káromkodásba kezdett. A többiek figyelmeztették, de ő még dühösebben kiáltotta: „A ti Istenek csak olyan mu-

nus, amivel a gyermekeket ijesztik; akadályozza meg, ha tudja, hogy ezt a pohár bort itt megigyam.“ Erre szájához emeli a poharat, de hirtelen elsápad, támolyogni kezd és holtan rogy össze.

168. Ki vétkezik átkozódással? — Átkozódással az vétkezik, aki haragjában azt kívánja, hogy Isten rosszat tegyen neki vagy másnak.

Átkozódáskor legtöbbször Isten nevét is súlyosan megsérti a bűnös. Még ha nem is mondja ki határozottan Isten nevét, mégis olyan rosszat kíván magának vagy másnak, amit csak Isten tehet meg. Pl.: Üssön meg a mennykő! — Vigyen el az ördög! — Sülyedj a pokolba! — Egyen meg a fene (mert ez súlyos rákbetegség)! stb. Az átkozódó sokszor bűnös esküvel is vétkezik, amikor pl. úgy beszél: „Haljak meg ezen a helyen; nyeljen el a föld; itt sülyedjek el, ha ez nem igaz, vagy ha ezt nem tartom meg. Sokszor káromkodás is társul az átkozódáshoz. Ez minden esetre még súlyosbítja, sokszorozza a bűnt, pedig az átkozódás magában is halálos bűn, ha t. i. valaki haragjában és elkeseredésében tudva és akarva, megfontoltan és komolyan nagy rosszat, pl. halált kíván magának vagy másnak. (A szentek egész más okból kívánták a halált: „Kívánok feloszolni és Krisztussal lenni!)

Miért olyan nagy bűn az átkozódás? — Azonkívül, hogy az átkozódó súlyosan megsérti a keresztény önszeretetet, illetve a felebaráti szeretetet, mintegy bírólul tolja fel magát Isten helyett. S mivel ítéletét csak Isten hajthatja végre, őt, a jó Istent, mintegy hóhérá alacsonyítja le. Mennyire meggyalázza ez a jó Istent! És milyen szívre vall az átkozódás! Nincs abban semmi tisztelet a jó Isten iránt, semmi szeretet a felebarát iránt; nincs benne élő hit, csak harag, gyűlölet, igazi kígyóméreg. — Nyelvükről ismerjük meg az embereket. (Pl. a franciát, angolt stb.) Az átkozódás, épúgy, mint a káromkodás, a pokol nyelve. Az ördögök és az elkárhozottak folytonosan káromolják az Istent és folytonosan átkozzák önmagukat, másokat és az egész világot. Aki átkozódik, az a pokol, az ördög nyelvét beszéli és ha meg nem tér, oda is jut. Isten az

átkozódót sokszor már ezen a világon is rettenetesen bünteti rossz halállal és azzal, hogy teljesíti az átkot. — Nagyon vigyázzunk tehát, nehogy megszokjunk átkozódo szavakat, kifejezéseket. Még tréfából se mondjunk soha ilyeneket! Legyünk mindig a jó Istennek igazi, jó gyermekei. Amint a jó Isten mindenkit szeret és megáld (csak azokat átkozza meg, akiket elkárhoztatni kénytelen: „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre!”) — úgy a mi szavaink is csak a szeretet és áldás szavai legyenek.

Mit tegyünk, ha káromkodó, átkozódo beszédet hallunk? — Imádkozunk magunkban: „Szenteltessék meg a Te neved!” — Vagy: Ó Istenem, bocsáss meg e szegény embernek és segítsd meg, hogy bűnét megbánja és megjavuljon!” — Vagy pedig ilyenformán vigasztaljuk, engeszteljük a megbántott Istent: „Édes Istenem, mennyire fáj nekem, hogy így megbántanak; engesztelésül annál bensőségesebben imádlak, annál buzgóbban szolgállok neked.” Néha még a gyermekek is megtehetik (ha t. i. gyermekek átkozódnának), hogy komolyan, de nem gorombán, figyelmeztetik az illetőt: „Így nem szabad beszélned; ez bűn!” A jó keresztény sohasem túri nyugodtan, közömbösen, hogy hozzátartozói közül csak egy is káromkodjék, átkozódojék. Nem fogad fel olyan eseléseket, akiknek megvan ez a rossz szokásuk és nem akarnak megjavulni. Tudja ugyanis, hogy az ilyenek Isten áldása helyett Isten átkát vonják le az egész házra, az egész családra.

(Folytatjuk.)

Földrajzi tanfolyam.

A matyók.

Ezekkel történt meg az a nevezetes dolog, hogy világhírűek lettek, mielőtt országos hírük kialakult volna. Ezt pedig nemcsak művészi háziiparuknak, hanem többé-kevésbé a véletlennek is köszönik.

Történt ugyanis, hogy Izabella kir. főhercegasszony 1911. évi október 15-én Mezőkövesden járt látogatóban,

mely alkalommal egy érdekes és népies matyólakodalmat mutattak be neki. Feledhetetlen látványt nyújtott a főhercegasszonynak az ünnepi díszbe öltözött lakosság felvonulása. A következő télen rendezett operabálon a főhercegnő határozott kívánságára mágus szereplők egy matyó lakodalmat ábrázoló élőképet adtak elő, melyhez a kosztümöket Mezőkövesdről szállították. A lapok persze felkapták a dolgot, egyes élelmes vállalkozók pedig elárastották matyó háziipari cikkekkel nemcsak az országot, hanem a külföld nagyobb városait, Bécsét, Berlint, Londont is. Sőt Európán túlra is eljutott a matyó népművészet híre: New-Yorkban megtartott nemzetközi háziipari kiállításra is meghívták a matyó háziipar-szövetkezetet. Hosszú évtizedeken keresztül készítették a matyók hímzéseiket és varrottasait anélkül, hogy azok művészi becsét csak sejtették volna is vagy arra gondoltak volna, hogy ők még valaha idegenek számára, pénzért is dolgoznak. Pedig mily gazdag és értékes dolgok a matyó háziipari készítmények! A miskolci országos háziipari kiállításon a látogatók magas áron elkapkodták azokat. Méltó tehát, hogy a hirtelen nagy hírnévre vergődött matyókkal kissé megismerkedjünk. Tekintsük meg előbb a matyók derűs kis birodalmát.

Borsod vármegye déli részén, ott, hol a Bükk-hegység végső nyúlványai az Alfölddel érintkeznek, húzódik meg szerényen Matyónia, t. i. Mezőkövesd, Tard és Szentistván községek. Legnagyobb köztük s minden tekintetben vezet Mezőkövesd városa. Körülbelül hússzezer lakosával szemben a másik kettő alig négyezer, illetőleg kétezer lelket számlál. Mezőkövesd őrizte meg legtisztábban a matyó szokásokat és viseletet, itt készül az igazi matyó hímzés és varrottas, míg a másik két község asszonyai inkább a szövésben mesterek.

Hogy honnan keletkezett a „matyó” elnevezés, e kérdés maig sincs tisztázva. A mezőkövesdiek között ma is élő szájhagyomány ad erre nézve némi útbaigazítást. Ők ugyanis Mátyás király kedveltjeinek nevezik magukat. Mezőkövesd t. i. Mátyás királynak a csehekkel viselt háborúja alkalmával saját költségén fölfegyverzett katonákat és bizonyos mennyiségű élelmiszert adott, amiért aztán a király kegyének sokféle jelével halmozta el a várost.

A hálás lakosság ezért örömet kereszteltette fiait a Matyás névre, melynek kicsinyített képzővel ellátott alakjából, a Matyiból lett a Matyó (mint Katiból a Kató). E nevet utóbb az egész mezőkövesdi népre és a szomszédos községekre is alkalmazták, mely községek a mezőkövesdiekkel közös vonásokat tüntettek föl.

A Matyóországban megforduló idegennek feltűnik úgy a gyermekek, mint a felnőttek díszes öltözete. Már a kis gyermek főkötője tarka, virágos kasmirból készül és öt-hat sor sűrű ráncokba szedett csipkével van körül-szegve.

A nők — fiatalja, öregje egyaránt — 3-4 bokáig érő alsószoknyát visel színes, virágos kartonból. Ezek fölé jön egy fehér gyolcsszoknya, melynek aljára 30-40 méternyi hosszú s arasznyi széles gyolcsszalagból fodrot varrnak, úgy, hogy menés közben a szépen ráncokba szedett felsőszoknya, egyik saroktól a másikig vágódik, amint ők mondják: inceselkedik az emberrel. A színes virágos felsőszoknya fölé a nők legesinosabb ruhadarabja, a rendszerint hat rőf perkákból készült fekete haboskötő járul. Hogy pedig a szoknya ráncai máskorra is szépen megmaradjanak, a ráncokba szedett ruhára frissen süített meleg kenyeret raknak s azt egy napig rajta hagyják.

Jellemző ruhadarabjuk az ingváll fölötti nagy virágos, rojtos nyakbavető kendő, melyet a derékon szoktak keresztül kötni. Erről, meg a fejükön viselt kúpalaku cifra tokról bárhol találkozunk is velük, könnyen fölismerhetjük a matyó menyecskét és korosabb nőt; tok nélkül matyó asszonyt el sem lehet képzelni.

Nem kevésbé gazdag a férfiak viselete is. Persze, az is kor szerint változóan. A legény és a házasember ünnepen lobogós slingölt inget ölt magára, melynek gallérja, ingújja és két válla gazdagon van hímézve, a legényeknél pirosan, a házasoknál színtelenül. A gatyájuk sűrű ráncokba van szedve és oly bő, hogy egy-egy szarát 7-8 méter gyolcsból varrják össze. Az alja ötsorosán rojtos és köröskörül gazdag hímzéssel díszített. Pitykés lajbi, aranyrojtos selyem nyakkendő bokrétával, pántlikával, árvalányhajjal, sőt struc- vagy darutollal ékesített díszes ünneplókalap egészíti ki a legények öltözetét. Az öregebbeké egyszerűbb, kalapjuk minden díszítést nélkülöz.

Ama főbb vonások közül, melyek e népet legjobban jellemzik, elsősorban említjük vallásos buzgóságukat. A matyó nép nagyon szereti a templomot és sűrűn keresi fel a kegyhelyeket. A körülbelül 200 református és 700 zsidó kivételével a lakosság mind római katolikus.

Kiváló a matyó nép majdnem lázas tevékenysége, szorgalma és munkabírása. Legnagyobb részük földműveléssel és lótenyésztéssel foglalkozik. Majd minden gazdának van legalább 4 lova, de a tehetősebbeknek 8-10 darab is. A lova minden büszkesége. Igyekeznek is azt mindig szem előtt tartani, azért lakóházát is úgy építették, hogy szobája ablakából egyenesen az istálló ajtajára tekinthessen. Régente, mikor még nem volt ily fejlett vasúthálózatunk, sok helyütt a mezőkövesdi fuvarosokat használták utazók és kereskedők egyaránt.

Takarékosságának és szorgalmának köszönheti e nép, hogy jómódú. Még a legszegényebbek is saját háza van. Igaz, hogy legtöbbször közös háztartásban élnek öregek és fiatalok, így megtörténik, hogy egy házban 4-5 család is él egy fedél alatt s egész légió a gyermekek száma. Aki végighalad, kivált nyáron, Mezőkövesd utcáin, feltűnik neki, hogy szerfölött sok apró gyereket lát az utcán, némely ház előtt 15-20 is játszadozgat. A derék matyó nép Isten áldásának tekinti a gyermeket s épen nem ritka a 8-10 gyerekes boldog apa és anya.

A matyó nő a háziasszonyi teendőkön kívül segít férjének a mezei munkában, télen pedig a gyönyörű matyó hímzéseket és varrottásokat készíti. Ez neki pihenés; élvezet, örömet szerez neki. Maga rajzolja a kézimunkához a mintákat, mint ők mondják: írja a cifrákat. Van olyan nő, aki képes egymásután száz rajzot is készíteni, melyek közt két teljesen egyforma mintájú nem található. Van egy leányka, P. Kata, ki öt éves korában már rajzokat készített. L. Erzsébet felnőtt leány pedig valóságos művész úgy a rajzolásban, mint a hímzésben. Ő hímizte azt a gyönyörű miseruhát is, mely néhány év előtt a fővárosban is annyira tetszett. A budapesti Iparművészeti-múzeumban úgyszólván állandóan gyönyörködhetünk a matyóhímzések kiállításában.

Kár, hogy a mai drágaság és a nehéz megélhetési viszonyok arra kényszerítik e derék népet, hogy nyaranta

csapatostul járjanak el az u. n. summásságba (tömegmunka), nemcsak az ország különböző tájaira, hanem a haza határain túlra is. Sajnos, megtaláljuk őket Amerikában is, bár ritka esetben történik meg, hogy a matyó végleg hűtlenné váljék hazájához; legtöbbje örömmel siet vissza szülőföldjére.

Az ecetkészítésnek gyorsabb módja.

Veszünk 4 liter 24 fokos langyos vizet és ahhoz húsz deka cukrot, valamint 3 deka kenyér élesztőt adunk egy maréknyi kenyérhéjjal. Az ilymódon elkészített anyagot jól összekeverjük és megfelelő meleg helyen állani hagyjuk. Az erjedés már pár óra múlva kezdetét veszi, s ez az erjedés 3-4 napig tart. Ez idő alatt a cukortartalom teljesen kierjed és a savanyodási folyamat megkezdődik. Most már az edényt melegebb helyre is tehetjük, hogy savanyúsága annál tökéletesebb legyen, ami 10-12 nap alatt meg is történik. Ekkor már a kenyérhéj a fenékre ülepszik és a tisztulás is megtörténik. Mikor ennyire jutunk, akkor az ecetet óvatosan, sűrű ruhán át leszűrjük, amely műveletet egyszer-kétszer még megismételjük. Ha a lé tiszta lesz, felforraljuk és pedig kellő óvatossággal leszűrjük, hogy azután kitűnő és teljesen kész ecetpótlót kapjunk. Íze a borecetéhez hasonló és föltétlenül jobb a gyári készítményeknél. Hogy olcsóbb is, azt talán mondani sem kell.

Szünórák.

Hittanórán.

A malaszteszközöket magyarázta a hitoktató úr. Mindenekelőtt meg akarta értetni kis tanítványaival, mit nevezünk eszközknek. A kanál, kés, villa pl. evőeszközök, mert ezeknek segítségével eszünk. A kapa, ásó, gereblye földmívelő eszközök, mert ezek segítségével a földet munkálják meg. Az imádság és a szent-ségek segítségével az Isten malasztját szerezhethük meg, azért ezek malaszteszközök.

Mik tehát a malaszteszközök? — Karban zengik a kis tanulók: *Malaszteszközök: kanál, kés, villa, kapa, ásó, gereblye.*

Egy leányka nagy izgatottan, hadarva mondta el József történetét: József egyszer azt álmodta, hogy testvéreivel költőfékeket kötött a szántóföldön s az övéi fölemelkedtek és állottak. — Ismételteti vele a hitoktató, s akkor így mondja: „Keféket kötöttek a szántóföldön.“ Hibájára sehogy se bukkant rá.“

A nagyszemű olvasó.

Mikor egyszer a vonatra várakoztunk, megszólított egy néni: „Mondja csak, hunnan veszik maguk azt a szép nagyszemű olvasót? Én is szeretnék olyat venni magamnak!“ — „Ezt csak a mi részünkre készítik, nénikém.“ — Szomszédjához fordul erre a néni s mondja: „Hallja! a katolikusok nem ilyet használnak.“

Nyelvtan órán.

Nos, gyermekek, ki tudja megmondani, hogy nevezük azt a mondatot, amelyben nemcsak a két főrész, hanem más részek is vannak? — Mellesleg mondta, a nővér egy kis magántanulóval tanulta a bővítőrészeket, s tévedésből kis tanítványaitól kérdezte, hogy mit is tanultak a múlt órán. A gyermekek persze nagyot néztek, egy sem tudott megfelelni. Végre sok példázgatás, segédkérdés után egyik eszes kis leány a homlokára üt, elégedetten mosolyogva körülnéz és fölmutat. — „Nos, Irén?” — „Azt a mondatot, melyben nemesak alany és állítmány van, hanem még más részek is vannak, *töltött mondatnak* nevezzük.” — A gyermekek egyszerre: „Kedves nővér, ezt még nem tanultuk!” — (Azt meghiszem!)

Levélszekrény.

Margit nővér. Érdeklődéssel vettem a hosszú közleményt. Bizony, mindenfelé nagyon elhanyagolt a falusi gyermekek oktatása, tapasztaljuk fiatal nővéreinken. Annál nagyobb buzgósággal kell emiatt eltelniök, hogy a gyermekkorban mulasztottakat a társulatban pótolhassák; hisz az, mint gondos édesanya, minden lehetőt elkövet e célból, s az alkalom és mód senkinél sem hiányzik. —

Ba nővér. A közönséges latin hiszekegyben úgy mondjuk: *mórtuus et sepültus, est nélkül*; tehát a 74. old. a helyes. A másik Credo-ban, a szentmisénél, van *est is*.

Anzelma nővér. Hálás köszönet a szíves sorokért és a kedves újévi ajándékért. Majd talán klisékre fordítjuk, ha alkalom kínálkozik. — **Többeknek.** A fő, hogy ~~mielőtt~~ előbb beküldjék a megadott címre: (Ferencrendiek házfőnöke) azok címeit, kik sajtórészvényeket jegyezni vagy terjesztetni óhajtanak.

KÖZPONTI LAP.

Havi közlemények

a magyarországi irgalmasnővérek
számára.

V. évfolyam. 1918. március. 3. szám.

Budapest.

Az irgalmasnővérek kiadása. I., Ménési-ut 27.

